

Почетак ванредне одбране од поплава:

Водомјер у Босанској Рачи р. Сава +750 у односу на коту 74,66 м. н. м.

Почетак одбране од поплава брдских вода:

Ријека Дрина водомјер у Радаљу +500

Максимални забиљежен водостај:

Када то одреди подручни руководиоца одбране од поплава

Водомјер на ријеци Сави у Босанској Рачи +943 (2014. године)

Водомјер на ријеци Дрини у Радаљу +659 (2010. године)

Сектор	Секторски руководиоца одбране од поплава и његови замјеници	Потез одбрамбеног насипа канала	Потезни руководиоца одбране од поплава	Насељена мјеста која учествују у ванред. одбрани од поплава	Расположиво техничко особље које се може ангажовати код ванредне одбране
I	Драган Недељковић, Јавна установа "Воде Српске"	Лијеви дрински насип км 2 + 000 – км 8 + 867 Лијеви дрински насип км 0 + 000 – км 2 + 000 Десни савски насип км 0 + 000 – км 3 + 600	Горан Шојић, Балатун Радиша Илић, Балатун Гаврило Лукић, Велино Село Ненад Продановић, Бродац	Балатун, Балатун Велино Село, Д. Бродац, Г. Бродац	Одређује Градски штаб за ванредне ситуације Бијељина
II	Зоран Ђокић, Јавна установа "Воде Српске"	Десни савски насип км 3 + 600 – км 12 + 895 Десни савски насип км 12 + 895 – км 17 + 000	Милован Перић, Остојићево Димитрије Бирчаковић, Батковић Остоја Николић, Батковић Младен Митровић, Доње Црњелово	Батковић, Доње Црњелово	Одређује Градски штаб за ванредне ситуације Бијељина
III	Стево Ристановић, Јавна установа "Воде Српске"	Десни савски насип км 17 + 000 – км 21 + 500 Савски насип км 21 + 500 – км 26 + 200 Десни насип уз ГОК км 0 + 000 – км 3 + 680	Богдан Тадић, Доње Црњелово Саво Гајић, Доње Црњелово Миле Закић, Горње Црњелово Раденко Ћускић, Горње Црњелово	Доње Црњелово, Горње Црњелово	Одређује Градски штаб за ванредне ситуације Бијељина

501

На основу члана 30. став 4. Закона о сточарству ("Службени гласник Републике Српске", број 44/15) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", број 115/18), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ

УЗГОЈА ЛИПИЦАНСКЕ РАСЕ КОЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ ЗА ПЕРИОД 2020-2024. ГОДИНЕ

1. УВОД

Програм узгоја липицанске расе коња у Републици Српској за период 2020-2024. године (у даљем тексту: узгојни програм) је скуп зоотехничких, селекцијских и осталих метода и поступака који имају за циљ унапређење узгоја липицанске расе коња у Републици Српској и има велику важност како за ергелу "Вучијак", узгајиваче, коњичке клубове и удружења тако и за све стручњаке из области ове гране сточарства. Узгојним програмом спроводе се све мјере које подразумевају очување, развој и унапређење генетског основа липицанске расе коња у Републици Српској, користећи узгојне методе и поступке који разврставају матичне животиње у класне разреде и матичне књиге.

Циљ узгојног програма је узгој липицанских коња у складу са описом расе настале у Међународном липицанском удружењу (енгл. Lipizzan International Federation - LIF).

Узгојни програм одређује популације коња липицанске расе на којима се спроводи, узгојни циљ, селекцијске методе, учеснике спровођења Програма и њихове међусобне односе. Узгојни рад и све активности у вези са њим усклађен је са законским прописима који обавезују све учеснике који учествују у спровођењу узгојног програма. Законски основ за израду и спровођење узгојног програма је Закон о сточарству ("Службени гласник Републике Српске", број 44/15) и прописи донесени на основу овог закона.

Узгојни програм липицанске расе коња у Републици Српској за период од пет година доноси Министарство по-

љопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство).

2. ЗНАЧАЈ УЗГОЈА ЛИПИЦАНЦА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

2.1. Поријекло расе

Липицанска раса, као једна од најстаријих и најпознатијих раса коња у Европи, резултат је дуготрајне и системске селекције. Липицанце је почео да узгаја аустријски надвојвода Карло 1580. године, припуштајући крашке кобиле под приплодне шпанске пастуве. Раса је добила име по ергели Липица у данашњој Републици Словенији, гдје су се коњи узгајали за аустријски двор све до 1918. године. На стварање липицанца велики утицај имала је Шпанска школа јахања у Бечу, гдје је 1735. године липицанска раса коња први пут коришћена за потребе двора у високој школи дресурног јахања. Од оснивања, у школи су коришћени шпанско-андалузијски пастуви, а постепено су увођени пастуви липицанске расе који су у потпуности замијенили шпанске коње. У геному данашњег липицанца има крви крашких, шпанских, арапских, њемачких, данских, италијанских и кладрупских коња. Када су у питању државне ергеле на којима се узгајају липицанци, оне данас постоје још у: Аустрији (Piber), Мађарској (Szilvasvarad), Словенији (Lipica), Словачкој (Topolcianky), Италији (Monterotondo), Румунији (Fagaras), Хрватској (Липик и Ђаково), Републици Српској (Вучијак) и Србији (Карађорђево).

2.2. Поријекло расе у Републици Српској

Систематски приступ узгоја коња липицанске расе на подручју Републике Српске и Босне и Херцеговине почиње са оснивањем ергеле "Вучијак" у Прњавору 1946. године. Ергела је основана декретом тадашњег Министарства одбране. Име је добила по оближњем узвишењу Вучијак. Поријекло приплонних грла која су набављена за потребе ергеле било је са ергела "Липик" и "Ђаково" из Републике Хрватске. Послије је један дио генетике дошао из ергеле "Липица", на којој је ова раса и настала. Ергела "Вучијак" је у то вријеме била под ингеренцијом Југословенске народне армије. Са радом ергеле и повећањем броја коња на њој коњи су почели да се продају околним домаћинствима, гдје

10	Jala-Rendes-Zenta	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
11	Visla-Virtuosa-Volga	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
12	Neretva-Gidrana-Gaetana	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	10
13	Pliva-Alka-Zona	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
14	Kremica-Deflorata-Capriola	6	-	-	-	6	-	-	-	-	-	12
15	Ilova-Reseda-Adica	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
16	Trompeta-Europa	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4
17	Vesna	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
18	Jadranka	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
19	Rama	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
20	Monteaura	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
21	Vila	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
	Укупно:	69	13	7	7	6	2	2	2	0	1	109

Анализом добијених података на основу прегледа родова липицанца по појединим узгајивачима може се уочити да у Републици Српској у 2018. години укупно има 109 квалитетно приплодних женских грла.

4. УЗГОЈНИ ЦИЉЕВИ И УЗГОЈНЕ МЕТОДЕ

4.1. Начин узгоја

Начин узгоја липицанске расе коња је одређен узгојним циљем, а то је хармонично развијена и елегантна животиња племенитог изгледа и линија тијела, средњег тјелесног оквира, класичног типа, правилног и усклађеног хода, што је погодно за извођење класичних дресурних елемената, као и за све облике коњичког јахања под седлом и у запрези. Узгој липицанске расе коња уважава слободни и шталски начин држања коња или комбинацију ова два начина с циљем подстицања кретања и оптималног физичког развоја животиње. Пастуви за приплод држе се у засебним боксовима уз омогућавање свакодневног испуста и одржавања тјелесне кондиције. Приплодне кобиле се могу држати групно или појединачно на везовима у шталском узгоју. Прије ждријебљења издвајају се у засебне боксове у којима остају и након ждријебљења заједно са ждретом, прије прикључивања стаду. Ждрет се одбија у доби од око шест мјесеци када се смјештају у заједничку шталу. Мушка ждрет се прије полног сазријевања издвајају у засебне штале и испусте, гдје остају до премјештања у објекте за обуку, тренинг и даља тестирања. При узгоју и обуци коња поштују се сви стандарди добробити животиња, те правила струке у виду исхране, смјештајних и радних потреба животиња. Власници су обавезни коњима у обуци осигурати увођење у тренинг, у складу са правилима струке и са стајалишта поштовања правила добробити животиња.

Табела 3. Обилежја и карактеристике липицанске расе

Висина	Пастуви - од 153 cm до 158 cm (изузетно од 150 cm до 165 cm) Кобиле - од 153 cm до 155 cm (изузетно од 148 cm до 162 cm)
Боја и ознаке	Сива, врана, дорат са што мање бијелих ознака (депигментације). Врло ријетко и алата боја.
Глава	Племенита, средње дужине, суха, благо конвексног профила, очи велике, тамне и живахне, уши средње дужине, ноздрве велике.
Врат	Средње дуг и мишићав, високо насађен, добро повезан, правилног облика.
Труп	Дубок и широк. Гребен добро формиран, груди дубоке и широке, плећка средње дуга и положена, леђа средње дуга и добро повезана мишићима, "спој" средње дуг, широк и мишићав, сапи заобљене, снажне и благо спуштене, реп правилно насађен.
Ноге	Ноге чврсте, сухих и добро обликованих зглобова. Копита средње велика и чврста.
Кретње	Високе акције ногу, издашне и сигурне у свим ходовима.
Темперамент и карактер	Живахног темперамента и доброћудног карактера, те изражене воље за рад.

У складу са подацима из табеле узгојни правци су у обавези да се заснивају на следећем:

1) спровођењем узгојног програма очувати и омогућити ширење липицанске расе,

2) радити са коњима и спроводити обуке коња за јахање, презање или друге дисциплине коњичког спорта, чиме коњи добијају употребну вриједност липицанског коња,

3) промоција узгоја липицанца у оквиру Републике Српске и у иностранству,

4.2. Узгојно подручје и организовање узгоја

Липицанац, као и друге расе коња, били су неопходни човјеку за пољопривредну производњу и као основно средство за превоз људи и робе. Узгојем липицанске расе коња у Републици Српској поред ергеле "Вучијак" баве се и регистровани узгајивачи и неколико коњичких клубова. Узгој липицанске расе коња с обзиром на мјесто и организовање узгоја дијели се у стручним и научним текстовима на следеће субпопулације:

1) приватни узгој - грла узгојена од стране приватних узгајивача и

2) ергелски узгој - грла узгојена у ергелама.

Без обзира на мјесто узгоја појединог грла, одредбе овог узгојног програма вриједне за сва грла липицанске расе у Републици Српској чији су власници чланови признатог удружења.

4.3. Узгојни циљеви и узгојне методе

Узгојни циљ липицанске расе коња повезан је са узгојним начелима расе према LIF. Циљ је узгојити складне, елегантне, племените коње средњег оквира, правилних кретиња, доброг темперамента и ћуди (карактера), који је примјерен остварењу резултата у спорту (морфолишке и репродукцијске) имајући у виду очување линија и родова са територије Републике Српске и њихове уравнотежености у популацији.

Дугорочни циљ узгојног програма је повећати удио пастува и кобила уписаних у главну матичну књигу, као и повећати удио животиња са успјешно положеним испитом радне способности.

4) обезбиједити учешће коња са територије Републике Српске у спортским коњичким такмичењима организованим по правилима Међународне коњичке асоцијације (FEI дисциплине).

4.4. Узгојне методе

Липицанска раса коња узгаја се у чистој крви и укрштања са другим расама нису дозвољена. Дозвољене методе размножавања коња су:

1) природни припуст,

2) вјештачко осјемењавање и

3) ембриотрансфер.

Природни припуст код пастува не смије се извршити ако у првој генерацији предака пастув и кобила имају заједничког претка. По једном пастуву препоручује се до 20 припуштених кобила годишње. Припусна сезона треба да се прилагоди да би се осигурао уједначени узгој ждребади.

5. ИДЕНТИФИКАЦИЈА, РЕГИСТРАЦИЈА И МАТИЧНЕ КЊИГЕ ЛИПИЦАНСКЕ РАСЕ

У матичну књигу уписују се животиње познатог поријекла, од родитеља уписаних у матичне књиге липицанске расе коња чије се поријекло може повезати са оснивачима линије и родоначелницима родова расе. Прије уписа у једну од категорија матичне књиге, животиња мора бити идентификована и регистрована у складу са важећом законском легислативом.

Идентификација, регистрација и упис у матичне књиге свих грла врши се у складу са Законом о сточарству, те Правилником о начину вођења матичних књига и узгојних

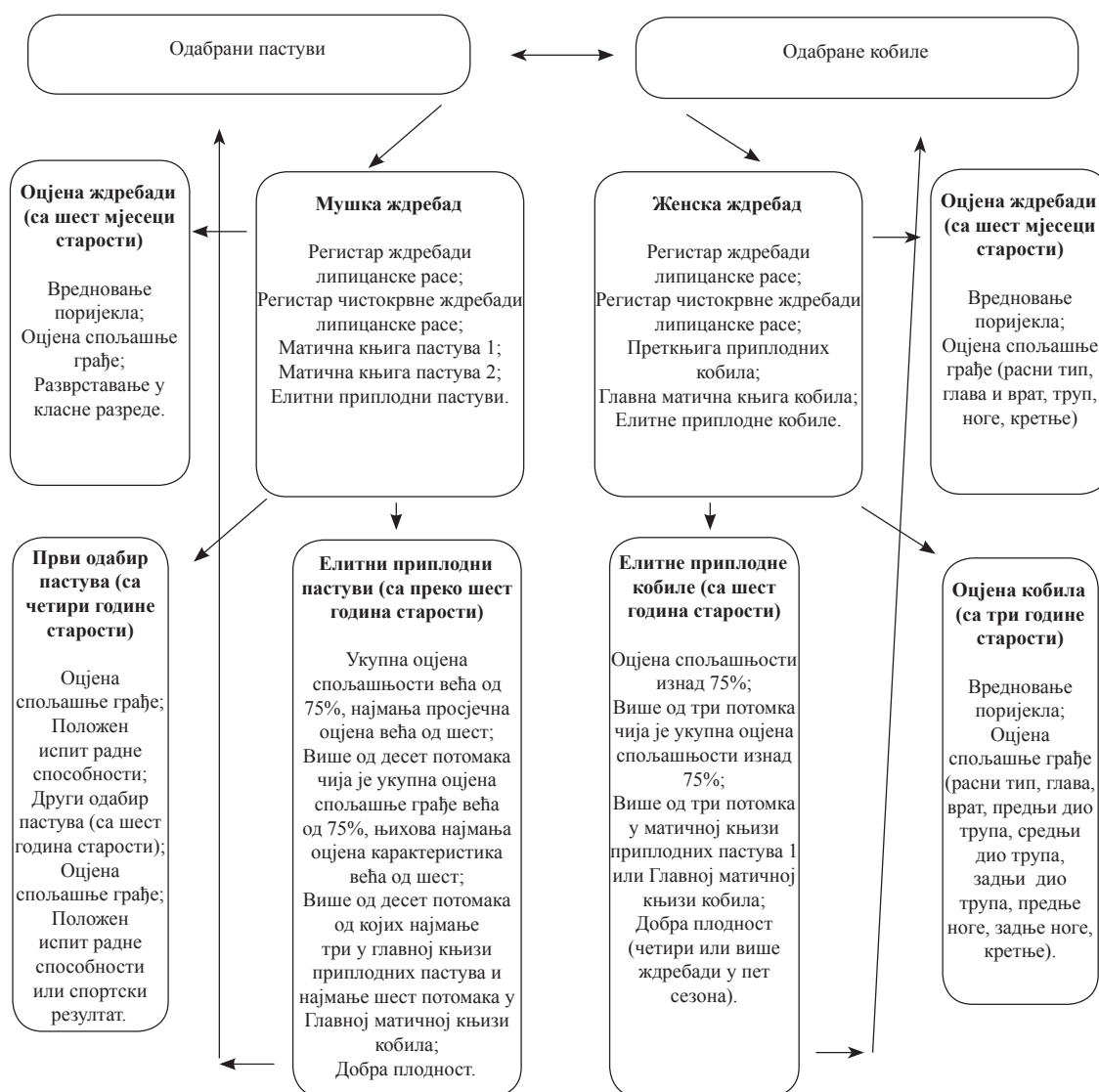
регистара за приплодне животиње (“Службени гласник Републике Српске”, број 3/16).

Упис животиња и приплодног материјала у евиденцију врши се у складу са одредбама овог узгојног програма, уз документацију која потврђује чистокрвност и припадност раси.

6. ПРОГРАМ СЕЛЕКЦИЈЕ КОЊА

Узгојно-селекцијске мјере овог узгојног програма подразумевају сљедеће селекцијске поступке описане у узгојном програму:

- 1) вредновање поријекла,
- 2) оцјена спољашње грађе (екстеријера),
- 3) разврставање у класне разреде,
- 4) испит радне способности,
- 5) вредновање квалитета потомства,
- 6) процјена здравља и плодности.

6.1. Вредновање поријекла

Услови по којима се вреднује поријекло матичних грла липицанске расе коња дефинисани су Правилником о начину вођења матичних књига и узгојних регистара за приплодне животиње и у складу са правилима о вођењу књиге липицанске расе.

У главни дио матичне књиге уписују се квалитетно приплодна грла у чистој крви добијена спровођењем узгојног програма, која испуњавају сљедеће услове:

- 1) да имају познате родитеље и родитеље исте расе у посљедњих пет генерација предака,
- 2) да су обиљежене према прописима за обиљежавање,
- 3) да имају родослов који је усаглашен са правилима матичне књиге.

У помоћни дио матичне књиге могу се уписати женске квалитетно приплодне животиње које у цијелости не задовољавају услове који су неопходни за упис у главни дио, а задовољавају сљедеће услове:

1) да се на основу документације може утврдити њихово поријекло,

2) да је оцјеном потврђено да задовољавају стандарде расе, према узгојном програму,

3) да располажу са минимумом података о вриједности производних особина.

6.2. Оцјена спољашњег изгледа

Спроводи се ради остваривања селекцијског напретка и постизања узгојног циља. Оцјењивање се спроводи према шеми оцјењивања, која је у складу са узгојним програмом и правилима о вођењу матичне евиденције ове расе. Оцјеном спољашњег изгледа животиње се разврставају у припадајуће класе. Начини оцјењивања и разврставања у класе су детаљно описани у Прилогу 1, који је саставни дио овог узгојног програма, а испитивање радне способности за липицанску расу коња описано је у Прилогу 2, који је саставни дио овог узгојног програма. Оцјењивање се одржава на претходно дефинисаним мјестима, а спроводи га комисија коју је именovalo Министарство или признато удружење. У оправданим случајевима могућа је и индивидуална оцјена животиње.

6.3. Разврставање у класне разреде

Сабирањем укупне оцјене спољашње грађе, резултата испита радне способности и по квалитету подмлатка пастуви и кобиле се разврставају у класе дефинисане узгојним програмом. Начини оцјењивања и разврставања у класе су детаљно описани у Прилогу 1, а испитивање радне способности за липицанску расу коња описано је у Прилогу 2. овог узгојног програма.

6.4. Испитивање радне способности

Испитивање радне способности липицанске расе коња спроводи се ради остваривања селекцијског напретка и постизања узгојног циља, у складу са правилима овог узгојног програма. Начини оцјењивања и разврставања у класе су детаљно описани у Прилогу 1, а испитивање радне способности за липицанску расу коња описано је у Прилогу 2. овог узгојног програма. Испитивање спроводи комисија коју је именovalo Министарство или признато удружење, а одржава се на претходно дефинисаним мјестима која задовољавају услове за сигурно и стручно спровођење испита. Под овим испитом подразумевају се перформанс тест грла, који омогућава процјену карактера, темперамента, процјену кретања и хода грла у слободном ходу или под седлом, спремност за рад, опште физичке способности грла под седлом или у запрези. Подаци о овим параметрима сврставају се у разреде од 1 до 10, а основни параметри су:

1) основна дресура - коњска спремност (ујаканост, темперамент, способност да прихвата помагала) и

2) војња запреге.

Поред наведеног, води се и евиденција резултата на службеним такмичењима у дресури или раду, спроведених у складу са важећим прописима Министарства или признатог удружења државе у којој је спроведено такмичење, односно прописа FEI (Federation Equestre Internationale).

6.5. Вредновање квалитета потомства

У матичне књиге сваком приплодном пастуву и кобили уписују се сви резултати које остварују током живота, као и резултати њихових потомака на:

1) оцјењивању спољашње грађе при упису у матичне књиге и

2) испиту радне способности.

С циљем прикупљања што више информација користиће се подаци са службених такмичења, изложби и друго. На основу резултата које пастув или кобила оствари у узгоју могу бити распоређени у класу у складу са условима које прописује овај узгојни програм.

6.6. Процјена здравља и плодности

Процјена здравственог стања грла врши се у складу са важећим прописима у области ветеринарства. Сва грла обавезно треба да буду здрава, плодна и не смију да буду преносиоци наследних мана.

У матичну књигу не уписују се грла која имају изражено наглашене урођене морфолошке или физиолошке конституцијске недостатке. Грла код којих се појаве кила, мане на зглобовима, крипторхизам, велика депигментација

коже, депигментација шаренице и хронични бронхитис не уписују се у матичну књигу приплодних кобила или приплодних пастува липицанске расе коња, као и у случају појаве морфолошких недостатака, изражене њежне конституције, слабе изражености полних особина, неправилног облика груди (изражено плитка или уска), јако улегнутих или шаранастих леђа, изражене мекане кичице, изражених слабих зглобова, очигледних недостатака у ставовима ногу, изражених неправилних копита или физиолошких грешки (поремећај у функцији различитих тјелесних органа који се одражавају на здравље, кондицију, темперамент и полну активност).

Ове особине процјењују се приликом оцјене спољашњости (морфолошке) или ветеринарским прегледом (физиолошке), те их комисија узима у обзир приликом коначне оцјене грла.

Ако се код више од 10% потомака појаве недостаци као што је штукаста или папагајска вилица, херније или конституцијски недостаци, пастув се излучује из приплода. У случају доказане слабе плодности или потпуне неплодности пастув се, такође, искључује из узгоја. У случају појаве крипторхизма из узгоја, излучује се пастув код чијег подмлатка је наведена мана утврђена.

6.7. Селекцијски напредак

Узгој липицанске расе затворен је и није дозвољено укрштање са другим расама. Уколико је упитан опстанак поједине линије, рода или цјелокупне популације липицанске расе коња, дозвољено је укрштање са грлима кладбушке, арапске, андалузијске или луситано расе. Наведено укрштање могуће је спровести на основу програма и на основу сагласности националног овлашћеног тијела и LIF-a. У програму обавезно је навести модел одабира расе која се користи у укрштањима, модел вредновања крижанаца, њихове имплементације у узгојни програм и услови под којима се могу уписати у матичне књиге.

6.8. Очување генетске варијабилности

Генетска варијабилност у популацији липицанске расе у Републици Српској постиже се на следећи начин:

1) одржавањем довољног броја одабраних пастува и кобила уз одржавање оптималног дијела линија и родова у узгоју,

2) континуираном селекцијом кроз спровођење узгојног програма,

3) спровођењем годишњег плана припуста,

4) праћењем нивоа узгоја у сродству.

6.9. Оцјена пастува - одабир пастува за приплод

За унапређење узгоја од посебног значаја је добра селекција пастува. Начини оцјењивања и разврставања у класе су детаљно описани у Прилогу 1, а испитивање радне способности за липицанску расу коња описано је у Прилогу 2. овог узгојног програма. Оцјену пастува врши комисија за одабир пастува, коју именује Министарство или признато удружење. Власници пастува писменим путем пријављују грла за оцјењивање Министарству или признатом удружењу. Пастуви који се пријављују за одбир морају да испуњавају следеће услове:

1) да имају поријекло и да су регистровани и уписани у матичне књиге,

2) не смију бити млађи од четири године (у случају првог одабира за приплод).

Власник сваког пастува мора комисији за одабир пастува прије оцјењивања приказати на увид идентификациони документ којим се утврђује идентитет животиње. Ветеринарски преглед спроводи се прије оцјене пастува, а спроводи га овлашћена ветеринарска организација. У случају накнадног прегледа ветеринара, власник пастува дужан је комисији доставити записник о ветеринарском прегледу животиње која је приступила оцјењивању. Пастув не смије имати никакве здравствене тегобе које би могле умањити узгојну и приплодну вриједност.

Међу осталим здравственим недостацима су:

1) оштећења полног органа, која би по мишљењу комисије могла утицати на даљи узгој,

2) оштећења која би могла бити наследна,

3) оперативни захвати који су вршени у сврху тјелесне корекције.

Одабрани пастуви могу бити припуштани на кобиле уписане у матичну књигу, док пастуви који нису одабрани не могу се користити у приплоду. Мушки и женски потомци од неодабраних пастува не прихватају се у узгоју и сматрају се узгојно непожељним грлима.

6.10. Оцјена кобила

Начини оцјењивања и разврставања у класе су детаљно описани у Прилогу 1, а испитивање радне способности за липицанску расу коња описано је у Прилогу 2. овог узгојног програма. Оцјену кобила спроводи комисија за оцјену кобила коју именује Министарство или признато удружење узгајивача. Оцјена кобила је мјера која се спроводи након навршене најмање три године старости. Изузетак су постојеће кобиле које се класирају у току оснивања регистра. Кобиле се у сваком припусту припуштају под пастува исте или веће класе. Кобиле за оцјењивање пријављују власници писменим путем Министарству или признатом удружењу.

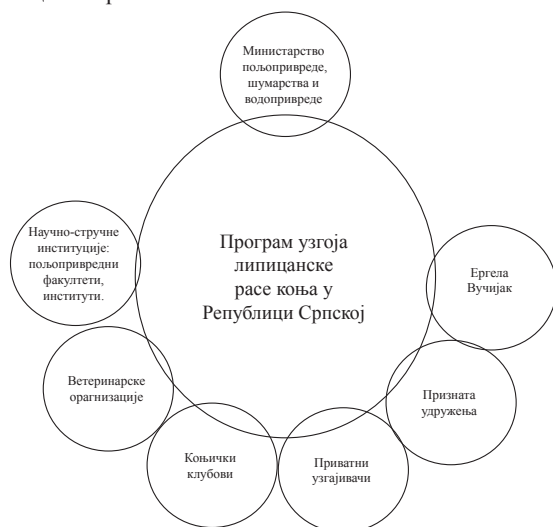
6.11. Годишњи план припуста

План припуста израђује се на годишњем нивоу. При изради плана припуста потребно је обезбједити одговарајући број пастува који су потребни за одржавање оптималне ефективне величине популације тако да не дође до узгоја у родству. Избор пастува и план припуста у узгоју одређује узгајивач, уз услов да су пастуви регистровани и уписани у матичну књигу са минималном оцјеном од 75 бодова, у складу са Табелом 4. из Прилога 1. овог узгојног програма. Власници су дужни провјерити идентитет животиње која се припушта, те осигурати контролу нивоа узгоја у родству. Израду и вођење документације спроводе сами узгајивачи, а контролу документације спроводи Министарство или признато удружење.

7. УСЛОВИ ЗА УЧЕСТВОВАЊЕ У УЗГОЈНОМ ПРОГРАМУ

Сваки регистровани узгајивач - власник који поседује коње липицанске расе коња и члан је признатог удружења има право учествовања у узгоју и спровођењу узгојног програма липицанске расе коња у Републици Српској. Животиње узгајивача и власника који учествују у спровођењу овог узгојног програма су уписане у матичне књиге искључиво према правилима струке, условима и правилима које прописује овај узгојни програм. Узгојни програм спроводи Министарство у сарадњи са узгајивачима, признатим удружењима, ергелма, научно-стручним институцијама и ветеринарским организацијама.

Шема 2. Шематски приказ учесника узгојног програма липицанске расе

8. НАДЗОР НАД СПРОВОЂЕЊЕМ УЗГОЈНОГ ПРОГРАМА

Надзор над спровођењем појединих мјера узгојног програма на територији Републике Српске спроводи Министарство, у складу са важећом законском легислативом.

9. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

У року од 90 дана од дана ступања на снагу овог узгојног програма организације узгоја дужне су да ускладе своје програме са одредбама овог узгојног програма.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.2-330-502/20
12. марта 2020. године
Бањалука

Министар,
Др Борис Пашалић, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Начин оцјењивања и разврставања у класе

Оцјењивачки модел даје оцјену, тј. податак о вредновању особина грла које су значајне за постизање узгојног циља липицанске расе коња, са нагласком на расни тип и расне особине. Одрасле животиње оцјењују се након уписа у матичне књиге. Пастуви се први пут оцјењују са навршених четири године старости, а други пут са шест година старости. Кобиле се оцјењују са четири године, док се ждробад оцјењују у години рођења. Оцјене спољашње грађе које су направљене на основу других узгојних програма не преузимају се нити се разматрају приликом спровођења овог узгојног програма. Оцјена грла коју спроводи комисија, сходно овом узгојном програму, обухвата оцјену спољашње грађе и оцјену радне способности (обавезно је код пастува).

При спровођењу оцјењивања, пред комисијом морају бити задовољени следећи услови:

- 1) власник грла подноси писмени захтјев за оцјену грла,
- 2) при самом спровођењу грло и власник морају бити уређени - грло мора бити зауздено, а власник смије на грло утицати само вербалним путем,
- 3) презентација пред комисијом врши се у троуглу за оцјену.

Приликом оцјене грла (пастува и кобила) мјере се следеће тјелесне мјере:

- 1) висина до гребена - штапом,
- 2) висина до гребена - траком,
- 3) обим груди,
- 4) дужина трупа,
- 5) обим цјеванице.

Оцјењивање спољашњости грла спроводи се по тзв. "систему 100 бодова", а критеријум оцјењивања заснива се на наредном систему и опису оцјена:

- 1) потпуно неупотребљиво грло (врло лош),
- 2) грло неодговарајуће за узгој (лош),
- 3) недовољан квалитет,
- 4) значајни недостаци,
- 5) са недостацима,
- 6) задовољавајуће,
- 7) прилично добро,
- 8) добро,
- 9) врлодобро,
- 10) одлично.

Уколико нека особина остаје неоцијена, уписује се "0" (нула).

Оцјена животиња врши се на претходно дефинисаним мјестима са циљем оцјењивања већег броја животиња истих категорија. У оправданим случајевима, уз одобрење Министарства или признатог удружења, могућа је индивидуална оцјена животиње.

Оцјена одраслих пастува и кобила

У оцјени одраслих пастува и кобила оцјењују се следећа обиљежја:

- 1) расни тип и полни диморфизам,
- 2) глава,
- 3) врат,
- 4) предњи дио трупа,
- 5) средњи дио трупа,
- 6) задњи дио трупа,
- 7) предње ноге,
- 8) задње ноге,
- 9) правилности хода,
- 10) издашност кретиња.

Све оцјене додатно се описују коментаром на оцјењивачком записнику. Резултат оцјене изражава се укупним бројем додијелиених бодова. Укупан број бодова чини збир просјечних оцјена чланова комисије за сваку појединачну особину. На основу укупног броја бодова, грло се разврстава у следеће класе:

Табела 4. Класни разреди и препорука за употребу

Бодови	Класа	Препорука употребе
85 и више	Ia	- типичан припадник расе, са својим је особинама пожељно у узгоју, врхунских оцјена
од 80 до 84	Ib	- типичан припадник расе, са својим особинама је пожељно у узгоју
од 75 до 79	IIa	- типичан припадник расе, са својим особинама може допринијети постизању узгојног циља
од 70 до 74	IIb	- пастув се не препоручује за приплод, а користи се само у случају очувања генетске разноврсности (затупљеност линије), о чему се брине овлашћена установа, која одлуком даје сагласност на припуст - кобиле иду у даљи узгој
од 65 до 69	IIIa	- пастув није за приплод - кобиле иду у даљи узгој
64 и мање	IIIb	- изразит шкарт, није за приплод
Ознака плус (+) или минус (-) унутар класа уписује се у случају граничне вриједности укупне оцјене, нпр. 75 бодова = IIa -, док је 79 бодова = IIa +.		

Група оцјена и класа у коју је животиња оцјењена уписује се у припадајуће одјељење идентификационог документа, а власнику оцјењеног грла доставља се записник урађеног оцјењивања.

Оцјена ждребади

У оцјени ждребади оцјењује се:

- 1) расни тип,
- 2) глава и врат,
- 3) труп,
- 4) ноге,
- 5) правилност и издашност кретњи.

У складу са постигнутим бодовима ждребад се разврстава у следеће класе:

Табела 5. Класни разреди за ждребад

Бодови	Класа
40 и више	I
од 35 до 39	II
34 и мање	III

Ознака плус (+) или минус (-) унутар класа уписује се у случају граничне вриједности укупне оцјене, нпр. 35 бодова = II -, док је 39 бодова II +.

Скуп оцјена и класа у којој је животиња оцјењена уписује се у припадајући дио идентификационог документа, а власнику оцјењеног грла записник спроведеног оцјењивања.

Упутство за оцјену спољашње грађе

Сврха оцјењивања је разврставање коња у класе на основу изражености њиховог фенотипа, конституције, хода, радне способности, темперамента и ђуди, у складу са овим узгојним програмом.

Начин оцјењивања

Оцјењивање особина спољашности као алата за спровођење узгојно-селекционог програма - разврставање у класе је довољно ефикасно ако се оцјењују грла у подједнакој доби и у једнаким условима. Узгојно важне особине (расни тип) оцјењују се према бодовној скали од 10 (одличан) до 1 (врло лош), уз распон међу-оцјена које се могу додијелити у складу са изражености оцјењивањем обиљежја, и то према следећој бодовној скали:

- 1) потпуно неупотребљиво грло (врло лош),
- 2) грло неодговарајуће за узгој (лош),
- 3) недовољан квалитет,
- 4) значајни недостаци,
- 5) са недостацима,
- 6) задовољавајуће,
- 7) прилично добро,
- 8) добро,
- 9) врло добро,
- 10) одлично.

Оцјењиваним јединкама, у складу са узгојним циљем, оцјена 10 (одличан) додјељује се за идеалан (пожељан) изражај особина, а у складу са одступањем од идеалног изражаја особина (уважавајући старост, пол, репродуктивни статус) додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лоше) додјељује јединки која има јако неповољно изражене особине (што је у потпуности

неусаглашено са циљевима овог узгојног програма), односно јако изражене грешке. Грла којима неке особине буду вредноване оцјенама 4 (значајни недостаци), 3 (недовољан квалитет) и 2 (лош) треба да се са великом пажњом задрже у узгоју, уколико то налажу посебне околности (генетска вриједност јединке, ниска фреквенција рода Ni линије у узгоју и слично).

Критеријуми за оцјену спољашње грађе пастува и кобила према оцјењивачком моделу - "систем 100 бодова"

Оцјена расног типа: оцјењује се складност спољашности грла у односу на спољашност одрасле јединке липицанске расе и постављене узгојне циљеве у погледу расног типа. При оцјени расног типа пажња се посвећује фенотипској усклађености, изражености полног диморфизма, формату тијела, коректности хода, конституцији, ђуди и темпераменту. Коњи при оцјени треба да буду у прикладној кондицији, уредни и његовани. При оцјени јединки, треба имати у виду да су пастуви у односу на кобиле исте доби нешто већег оквира, робуснији и темпераментнији. Оцјена 10 (одличан) додјељује се грлу које има јасно изражен поли диморфизам, фенотипски изглед примјерен доби и полу, чврсту конституцију, складну грађу тијела, сразмјерне односе дужине ногу, дужине, ширине и дубине трупа, правоугаони формат трупа, складан однос трупа наспрам грађе и положаја врата и главе, коректних, правилних, еластичних и издашних кретњи, уравнотеженог темперамента те наглашене доброћудности. Оцјењиваним јединкама у складу са нивоом одступања од идеалног расног типа (уважавајући доб и пол) додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лош) додјељује јединки која има изражена својства која уопште нису у сагласности са циљевима узгојног програма.

Оцјена 1 (врло лош) додјељује се јединки која уопште нема изражене особине полног диморфизма, ако су исте особине пренаглашене, те ако мушке животиње имају особине женских јединки, односно женске јединке имају особине мушких јединки. Такође, наведена оцјена додјељује се јединкама које имају потпуно непримјерене односе пропорција ногу, трупа, врата и главе, превише наглашен правоугаони или квадратни облик трупа, изразито лоше покрете, наглашено лош темперамент или су злоћудне.

Оцјена главе: оцјењује се расни тип, облик и величина главе, израженост полног диморфизма, однос дужине и ширине главе, израженост бочног профила, израженост очију, положај и величина ушију, ширина ноздрва, коректност грађе доње вилице, развијеност меких дијелова, те повезаност главе са вратом. При оцјени главе треба имати у виду утицај пола на старост и изглед облика главе, јер пастуви у односу на кобиле исте доби имају нешто краћу и ширу главу те живахнији поглед.

Оцјена 10 (одличан) додјељује се грлу које има изврсно грађену главу, племениту и суху, својствену раси, са јасно израженим особинама полног диморфизма, равном до благо конвексног профила главе, изражених и живахних очију, умјерено дугих и правилно постављених ушију, пространих ноздрва, коректне грађе и положаја доње вилице и добре повезаности са вратом.

Оцјењеним јединкама у складу са нивоом одступања од идеалног изгледа главе расног типа и пропорција (уважавајући доб и пол) додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лоше) додјељује јединки која има лошу израженост особина главе у потпуном нескладу са циљевима узгојног програма.

Оцјена 1 (врло лоше) додјељује се јединки која складно полу и доби нема изражене одлике полног диморфизма и ако су особине полног диморфизма пренаглашене, те ако мушке јединке имају облике главе својствене женским јединкама, односно женске јединке имају одлике својствене мушким јединкама. Оцјена 1 додјељује се грлима која имају не племениту, грубу, превелику, премалу или "меснату" главу, конкаван или наглашено конвексан профил главе, премале очи, предуге, клемпаве, прекратке или лоше постављене уши, премале ноздрве, те ако им је особина лоша повезаност главе са вратом.

Оцјена врата: оцјењује се усклађеност грађе и облика грла у односу на пожељну грађу и облик врата јединке липицанске расе. При оцјени врата пажња се посвећује на облик, дужину, ширину, мишићавост врата, коректност повезаности врата са главом и грудним кошом, те складне моторике током разних врста хода.

Оцјена 10 (одличан) додјељује се грлу које има изврсно грађен врат, пожељне дужине, мишићавости, оптималне повезаности са главом и грудним кошом, складне моторике која подржава коректност хода коња. Оцјењиваним јединкама у складу са нивоом одступања од идеалне грађе и складности врата (уважавајући доб и пол) додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лоше) додјељује јединки која има израженост особина врата у потпуном нескладу са расним стандардом и циљевима узгојног програма. Оцјена 1 (врло лоше) додјељује се јединкама којим је својствен наглашено кратак или предуг врат, слаба или пренаглашена мишићавост врата, изражено лоша повезаност врата са главом или грудним кошом, те наглашено лоша моторика кретњи (еластичности) врата.

Оцјена предњег дијела трупа: оцјењује се складност грађе и облика предњег дијела трупа грла у односу на пожељну грађу и облик истих особина идеалне јединке липицанске расе. При оцјени пажњу треба посветити на облик, дужину, ширину, дубину и мишићавост

грудног коша, дужину и израженост гребена, дужину, ширину, нагиб и мишићавост лопатица, те повезаност са грудним кошом.

Оцјена 10 (одличан) додјељује се грлу које има простран грудни кош, дубок, дуг, широк, заобљен, пожељног облика, складне повезаности са вратом и трбухом, дугог и правилно израженог гребена, дуге, широке и косо положене лопатице, чврсто повезане са грудним кошом. Оцењиваним јединкама у складу са степеном одступања од пожељне грађе предњег дијела трупа (уважавајући доб и пол) додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лоше) додјељује јединки која има израженост особина предњег дијела трупа, неусклађену са расним стандардима и циљевима узгојног програма. Оцјена 1 (врло лоше) додјељује се јединкама којима је особина узак, плитак и кратак грудни кош, слабе мишићавости, нескладне повезаности са вратом и трбухом, кратког и неизраженог гребена, кратке, уске или стрмо положене лопатице, лоше повезане са грудним кошом.

Оцјена средњег дијела трупа: оцењује се складност грађе и облика средњег дијела трупа грла у односу на пожељну грађу и облик истих особина јединке липицанске расе. При оцјени пажњу треба посветити на облик, дужину, ширину, дубину заобљеност трбуха и мишићавост леђа дужини и ширини споја. При оцјени коректности развијености трбуха треба уважити старост, пол, репродукцијски статус, кондицију и менимент.

Оцјена 10 (одличан) додјељује се грлу које има складно грађен средњи дио трупа, који је дубок, дуг, широк, заобљен, пожељног облика, те равна и мишићава леђа, умјерено дуг, широк и мишићав слабински дио "спој" снажно везан са задњим дијелом. Трбух треба да буде примјерене величине, необјешен ни усукан. Оцењиваним јединкама у складу са степеном одступања од пожељне грађе средњег дијела трупа (уважавајући доб и пол) додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лоше) додјељује јединки која има израженост својстава средњег дијела трупа неусклађену са расним стандардима и циљевима узгојног програма. Оцјена 1 (врло лоше) додјељује се јединкама које имају нескладно грађен средњи дио трупа непримјерене дубине дужине и ширине, слабо мишићав дио уз гребен, улегнута и шараста леђа непримјерене дужине, ширине и обраслости мишићем, лоше обликованог слабинског дијела трупа лоше повезаног са задњим дијелом трупа, објешеног или усуканог трбуха

Оцјена задњег дијела трупа: оцењује се складност грађе и облика задњег дијела трупа грла у односу на пожељну грађу и облик истих особина јединке липицанске расе. При оцјени пажњу треба посветити на облик, дужину, ширину, положај и облик сапи, дужину, ширину и положај зјелице, положај репа, те мишићавост задњег дијела трупа.

Оцјена 10 (одличан) додјељује се грлу које има складно грађен задњи дио трупа, пожељно везаног са средњим дијелом трупа, дугих, широких и благо положених сапи, дуге и благо косо положене зјелице, умјерено високо насађеног репа и добро мишићаваог задњег дијела трупа. Оцењиваним јединкама у складу са степеном одступања од пожељне грађе задњег дијела трупа (уважавајући старост и пол) додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лоше) додјељује јединки која има лошу израженост особина задњег дијела трупа, потпуно неусклађену грађу са расним стандардом и циљевима овог узгојног програма. Оцјена 1 (врло лоша) додјељује се јединкама којима је особина нескладно грађен задњи дио трупа непримјерене дужине, дубине, ширине и нагиба, непримјерене ширине, дужине и нагиба сапи и зјелице, превисоко или прениско насађеног репа те слабе мишићавости задњег дијела трупа.

Оцјена предњих ногу и копита: оцењује се складност грађе и облика и квалитет предњих ногу и копита грла у односу на пожељну грађу и облик истих особина јединке липицанске расе. При оцјени пажња се посвећује на развијеност, грађу, облик, елеганцију и квалитет ногу и копита, дужину и ставове ногу, коректност грађе предњих ногу у цјелини, израженост, еластичност и чврстоћу зглобова, тетива и мишића, коректност грађе и чврстоћу копита.

Оцјена 10 (одличан) додјељује се грлу којем је карактеристична правилна развијеност, грађа и облик предњих ногу, коректан став ногу посматрано са предње и бочне стране, примјерено грађених тетива и мишића, изражених чврстих зглобова, умјерено дуге и чврсте цјеванице, правилно грађеног, стабилног и еластичног путишта, правилно обликованог чврстог копита коректног нагиба. Оцењиваним јединкама у складу са степеном одступања од пожељне грађе предњих ногу и копита (уважавајући доб и пол) додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лоше) додјељује јединки која има неповољне облике предњих ногу и копита које нису у складу са расним стандардом и циљевима узгојног програма. Оцјена 1 (врло лоше) додјељује се грлу изразито неповољних облика развијености, грађе и облика предњих ногу и некоректних ставова ногу посматрано са предње и са бочне старне (преширок или преузак, бачваст или "X" став, уврнуто или извинуто копито и друге грешке), лоше грађених тетива и мишића, неизражених и слабих зглобова, непримјерено дуге и слабе цјеванице, неправилно грађеног путишта или копита.

Оцјена задњих ногу и копита: оцењује се складност грађе, облика и квалитет задњих ногу и копита грла у односу на пожељну грађу и облик истих особина јединке липицанске расе. При оце-

ни пажња се посвећује на развијеност, грађу, облик, елеганцију и квалитет ногу и копита, дужину и ставове ногу, коректност грађе задњих ногу у цјелини, израженост, еластичност и чврстоћу зглобова, тетива и мишића, коректност грађе и чврстоћу копита.

Оцјена 10 (одличан) додјељује се грлу којем је особина правилна развијеност, грађа и облик задњих ногу, коректан став ногу посматрано са предње и бочне стране, примјерено грађених тетива и мишића, изражених чврстих зглобова, умјерено дуге и чврсте цјеванице, правилно грађеног, стабилног и еластичног путишта, правилно обликованог чврстог копита коректног нагиба. У складу са степеном одступања од пожељне грађе задњих ногу и копита (уважавајући доб и пол) додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лоше) додјељује јединки која има неповољне облике задњих ногу и копита које нису у складу са расним стандардом и циљевима овог узгојног програма. Оцјена 1 (врло лоше) додјељује се грлу изразито неповољних облика развијености, грађе и облика задњих ногу и некоректних ставова ногу, посматрано са предње и са бочне старне (преширок или преузак, бачваст или "X" став, уврнуто или извинуто копито и друге грешке), лоше грађених тетива и мишића, слабих зглобова, непримјерено дуге и слабе цјеванице, неправилно грађеног путишта или копита.

Оцјена коректности хода: оцењује се ход, односно коректност хода грла у кораку и касу у односу на пожељне одлике хода јединки липицанске расе. При оцјени пажња се посвећује на сигурност, амплитуду, симетрију, ритам, правилност, импулсивност и еластичност хода као и прелаз између корака и касе.

Оцјена 10 (одличан) додјељује се грлима којима је особина правилан, сигуран, издашан, складан и еластичан ход у кораку и касу, нпр. ритам корака, пожељне амплитуде и импулсивности, сигурног прелаза из корака у кас и обрнуто. У складу са нивоом одступања од пожељног хода оцењиваним јединкама додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лоше) додјељује грлима којима су особине изразито велике грешке у ходу и које су у нескладу са циљевима узгојног програма. Оцјена 1 (врло лоше) додјељује се грлу изразито неповољних особина у погледу правилности, сигурности, издашности, складности и еластичности хода у кораку и касу, неповољног ритма, лоше амплитуде и импулсивности, те несигурних прелаза из корака у кас и обрнуто.

Оцјена издашности кретњи у кораку и касу: оцењује се "чистоћа кретњи" у кораку и касу што укључује њихову симетричност, енергичност, усклађеност координисане акције свих дијелова тијела са покретима ногу, те слободна акција главе и врата.

Оцјена 10 (одличан) додјељује се грлима којима су кретње у кораку и касу изузетно чисте, симетричне и издашне, повољне регуларности хода, усклађене акције кретњи са свим другим дијеловима тијела, те слободне акције врата и главе током кретњи. У складу са нивоом одступања од пожељних ходова, оцењиваним јединкама додјељују се ниже оцјене (од 9 до 2), док се оцјена 1 (врло лоше) додјељује грлима код који су изразито велике грешке у ходовима које су у нескладу са узгојним циљевима овог програма. Оцјена 1 (врло лоше) додјељују се за грло изразито неповољних особина у погледу чистоће и издашности кретњи у кораку и касу, неусклађених кретњи у кораку и касу са другим дијеловима тијела, укључујући покрете врата и главе.

Критеријуми за оцјену спољашње грађе ждребади према одгајивачком методу

Оцењује се складност спољашње грађе грла са постављеним описом грла као пожељног. Расни тип: оцењује се изражај спољашњости са постављеним описом расних стандарда, односно складно узгојном циљу. Укључује примјереност тјелесног развоја, уравнотеженост тјелесне грађе, те општи дојам. Пожељна су ждребад са израженим расним типом, складне целокупне грађе тијела. Непожељна су ждребад слабо препознатљивог расног типа и нескладне грађе.

Глава и врат: оцењује се складност главе и врата, развијеност и пропорција у односу на тијело. Пожељна су ждребад племенитог изгледа главе у свим дијеловима (дужина, ширина, изражајност очију, положај ушију, пространост ноздрва), лијепо насађеног врата и добре мишићне обликованости. Непожељна је изразито груба, превелика или премала глава, непропорционално, лоше грађеног и повезаног врата са главом или грудним кошом.

Труп: оцењује се развијеност трупа и његова повезаност са вратом и екстремитетима. Пожељан је дубок, широк и развијен труп, добро повезан са вратом, те развијеног односно наглашеног споја. Непожељан је узак и слабо развијен труп, непримјетно везан са вратом са слабо наглашеним "спојем".

Ноге: оцењује се грађа, развијеност и правилност ногу. Пожељна су чврста, здрава и добро обликована копита, чврсте грађе, ноге коректних ставова, правилних углова и чврстих путишта. Непожељни су слаби зглобови, изражене неправилности у ставовима, стрма и мека путишта, плитка копита лоших облика.

Правилност и издашност кретњи: оцењују се кретање у кораку, касу и галопу. Пожељне су чврсте, сигурне, правилне, ритмичне, импулсивне и еластичне кретње ждребета у кораку, касу и галопу. Непожељне су некоординисане кретње ждребета у кораку,

касу и галопу, лоша еластичност хода, те већа одступања из правца у току промјене ногу.

ПРИЛОГ 2.

Испитивање радне способности за липицанску расу коња

Грла липицанске расе, без обзира на полну категорију, приступају испиту радне способности на два начина: испиту радне способности (ИРС) у јахању или испиту радне способности (ИРС) у запрези (према афинитетима власника):

1) грла липицанске расе могу приступити полагању ИРС најраније у години када навршавају четврту годину живота;

2) за грло липицанске расе које приступа полагању ИРС нужно је приказати идентификациони документ;

3) грло липицанске расе које не испуњава услове из ст. 1. и 2. не могу приступити полагању ИРС до испуњавања тих услова;

4) Министарство или признато удружење најкасније 30 дана прије планираног термина спровођења ИРС објављује ходограм полагања ИРС;

5) грло липицанске расе за које је планирано приступање ИРС власник или признато удружење треба да пријаве писменим путем најкасније осам дана прије термина спровођења ИРС;

6) ИРС спроводи трочлана комисија за спровођење ИРС, коју именује Министарство или признато удружење. Један члан комисије је лиценцирани запрежни/дресурни судија, док остала два члана комисије су представници Министарства или овлашћене узгојне организације. Комисија се именује на период од годину дана или за одређени термин полагања ИРС;

7) стручно оцјењивање и процјену рада коња током ИРС оцјењује запрежни/дресурни судија, док остала два члана комисије спроводе све остале радње за успјешно спровођење ИРС, а комисија резултате полагања ИРС овјерава заједничким потписом;

8) Министарство или признато удружење води регистар коња који су приступили ИРС, те и резултате које су постигли при полагању ИРС (задовољно или није задовољно). Потврду о положеном ИРС издаје Министарство или признато удружење;

9) власник грла који је био у процедури ИРС, а који није задовољан резултатом полагања ИРС или протоколом спровођења ИРС жалбу може поднијети искључиво писменим путем на адресу Министарства или признатог удружења у року од осам дана од дана одржавања полагања ИРС на којем је његов коњ судјеловао;

10) Министарство или признато удружење разматра жалбу и доноси коначну одлуку у писаној форми која се доставља власнику који је упутио жалбу;

11) власници грла могу затражити издавање потврде о положеном ИРС. Грло за које се тражи потврда о положеном ИРС мора да задовољи следеће критеријуме: на најмање једном службеном такмичењу под ингеренцијом Министарства или признатог удружења успјешно заврши такмичење (комбинована вожња или вожња прецизности), уз минимално 70% успјешно савладаних врата (капија) или успјешно заврши такмичење у дресури испод 80% укупне оцјене или на најмање једном службеном такмичењу у дресурном јахању под ингеренцијом Министарства или признатог удружења заврши такмичење изнад 53% укупне оцјене;

12) власници грла који траже издавање потврде о положеном испиту ИРС упућују на адресу Министарства или признатог удружења следећу документацију: писмена молба за издавање потврде

о положеном ИРС и потврду о учешћу грла на такмичењу издату и овјерену од Министарства или овлашћене узгојне организације са припадајућим подацима о грлу, такмичењу и пласману. Преглед и верификацију примљене документације за издавање потврде о положеном испиту врши Министарство или признато удружење.

Испит радне способности (ИРС) у јахању:

1) врши се у мањежу величине 20 m x 40 m;

2) коњ треба да буде уређен и са потпуном опремом за јахање;

3) јахач треба да буде прикладно обучен и уређен (кацига, јахаће хлаче, јахаће чизме и корбач су обавезни);

4) ИРС у јахању се састоји у полагању FEI дресурног теста E1 категорије;

5) оцјењивање врши лиценцирани дресурни судија, узимајући у обзир понашање коња, тј. његову послушност, еластичност и прихваћање наредби јахача. Судија не оцјењује стил и квалитет јахања јахача, већ пажњу усмјерава на грло које полаже ИРС;

6) из протокола полагања ИРС искључују се грла чија непослушност није условљена јахачем већ произилази из карактера коња (грла која покушају угристи, која се пропињу или бацају под јахачем, која не допуштају узихавање и слично);

7) судија даје описне оцјене за сваку радњу уз коначно објективно пресуђивање свеукупног утиска сарадње коња и јахача. Коначно мишљење судије уписује се као резултат полагања ИРС (задовољно или није задовољно);

8) елементи које је потребно приказати садржани су у дресурном тесту.

Испит радне способности (ИРС) у запрези - једнопрег:

1) врши се у мањежу величине 20 m x 40 m;

2) коњ треба бити уређен и са потпуном опремом за презање једнопрега;

3) возач треба да буде прикладно обучен и уређен, са обавезном заштитом на глави; бич је обавезан у руци током вожње, а испадање и губитак бича се сматра грешком;

4) ИРС у запрези се састоји у полагању према стандардима које је прописало Министарство или признато удружење узгајивача;

5) испит се полаже у запрези гдје се смију налазити само возач и сувозач, док судија прати правилности извођења дресурних фигура;

6) ознаке могу бити одређена слова или сличне уочљиве ознаке (спортски чушеви и слично);

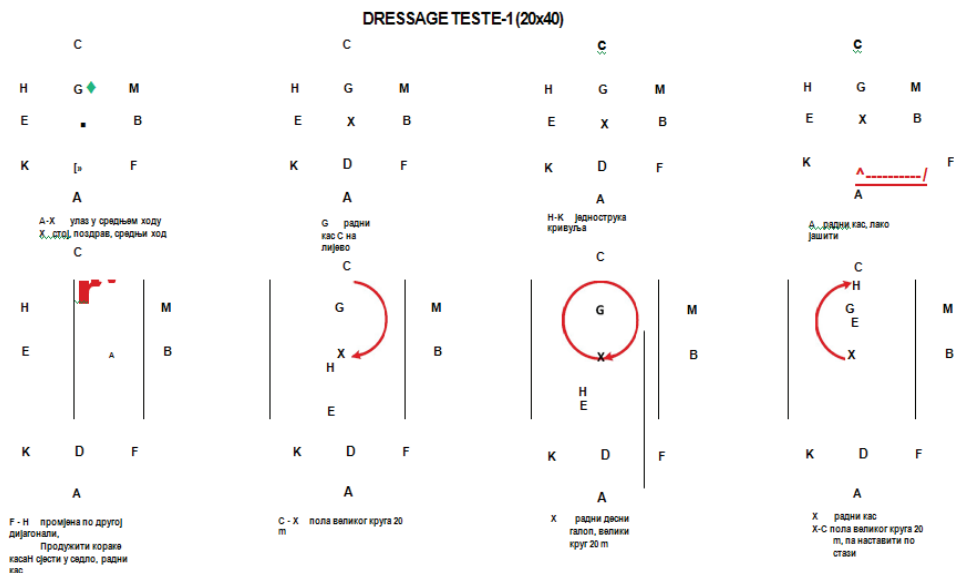
7) оцјењивање врши лиценцирани запрежни судија, узимајући у обзир понашање коња, тј. његову послушност, еластичност и прихваћање наредби возача. Судија не оцјењује стил и квалитет возача, већ пажњу усмјерава на грло које полаже ИРС;

8) из протокола полагања ИРС искључују се грла чија непослушност није условљена јахачем, већ произилази из карактера коња (грла која покушају угристи, која се пропињу или бацају у запрези и сл.);

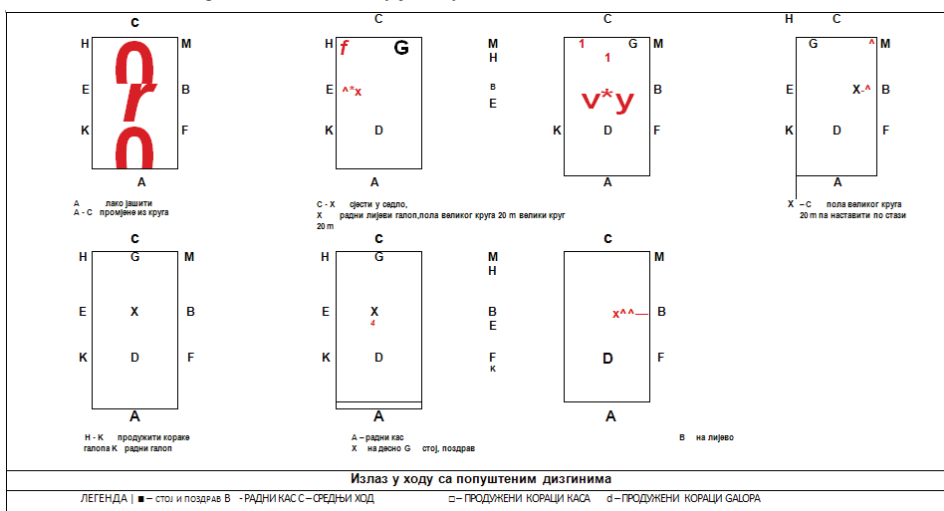
9) судија даје описне оцјене за сваку радњу уз коначно објективно пресуђивање свеукупног утиска сарадње коња и јахача. Коначно мишљење судије уписује се као резултат полагања ИРС (задовољно или није задовољно);

10) елементи које је потребно приказати садржани су у дресурном тесту.

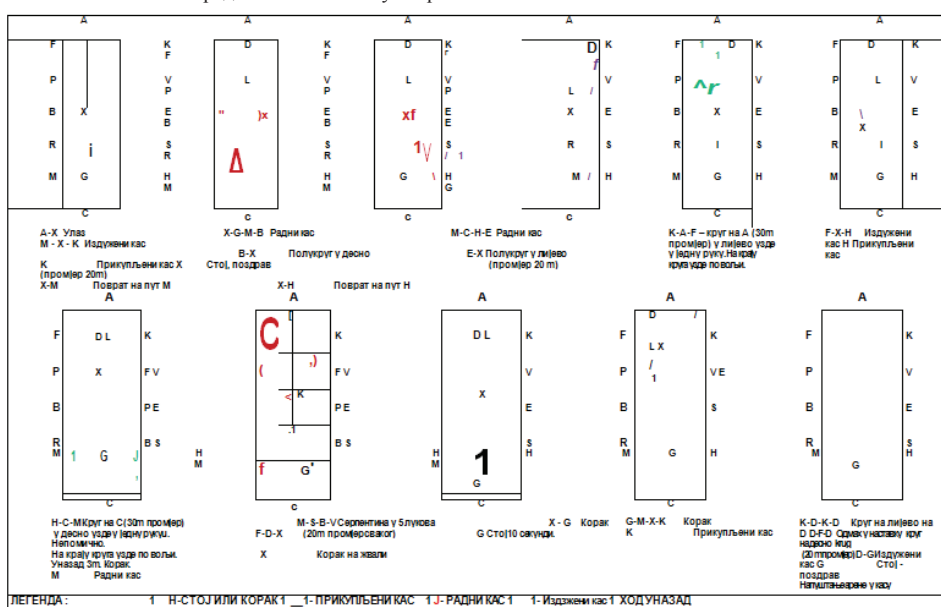
Слика 1. Тест за полагање испита радне способности у јахању

Слика 2. Тест за полагање испита радне способности у јахању

Слика 3. Тест за полагање испита радне способности у запрези

502

На основу члана 31. став 1. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, број 115/18), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ

ПОСЕБНОГ НАДЗОРА КАРАНТИНСКИХ ШТЕТНИХ ОРГАНИЗАМА НА КРОМПИРУ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2020. ГОДИНИ

Члан 1.

Овим програмом утврђује се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора карантинских штетних организама на кромпиру у Републици Српској у 2020. години.

Члан 2.

(1) Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантинских штетних организама на кром-

пиру на мјестима уласка пошиљки кромпира које се увозе у Републику Српску, те на мјестима производње сјеменског и меркантилног кромпира, у дистрибутивним центрима и на мјестима складиштења.

(2) Да би се постигао наведени циљ, посебним надзором истражује се шире подручје, односно локалитети на којима се у Републици Српској узгаја кромпир, ради одређивања статуса истраживаног подручја у односу на циљане организме, те утврђивања могућих путања њиховог уласка и/или ширења у Републици Српској.

(3) Циљ посебног надзора је и испуњавање фитосанитарних услова за производњу, премјештање и посебно извоз кромпира.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантинских штетних организама меркантилног и сјеменског кромпира спроводи се на цијелој територији Републике Српске.

(2) Посебан надзор и мјере надзора спроводе Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат) и институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља (у даљем тексту: овлашћене институције).